

Ik wil meepraten van Marian Hulshof

Reactie van Frans Vreeburg (1944)

Voor mij als jongen uit een klein dorp in de Bollenstreek, vader bloembollenkweker, moeder huisvrouw en meehelpend in de zaak, drie broers en drie zussen in een katholieke en agrarische dorpsgemeenschap, was veel herkenbaar in het boek. Ik heb het boek over 'een onverzettelijk meisje uit Avest' met veel plezier gelezen. Je kunt voelen dat het met liefde is geschreven. Wat ook opvalt is de zorgvuldigheid, de overzichtelijke opbouw en het heldere taalgebruik. Hier is een auteur aan het werk met nieuwsgierigheid en verwondering.

Het levensverhaal van moeder Dora komt tot leven door haar en de mensen om haar heen in talloze interviews aan het woord te laten. Acht jaar werken aan een boek is echt een werk van lange adem, bijna een levensproject. Kortom alle bewondering. Chapeau!

Het is een mooie uitgave, sprekende cover, treffende titel. De vormgeving van het boek past bij de inhoud. Complimenten voor de uitgever. De vele mooie (oude) foto's geven ook een duidelijk beeld van de mensen en weerspiegelen treffend de tijdgeest.

Moeder Dora is 96 jaar op het moment dat het boek verschijnt. Het verhaal beslaat dus bijna een eeuw, uniek dat dat is vastgelegd. Het is een persoonlijk verhaal over de ontwikkeling van Dora en tegelijk is het een verhaal over haar generatie en over de wereld waarin zij leefde; een mooi stukje geschiedschrijving.

Het moet noeste arbeid en discipline zijn geweest, maar vooral een plezierige zoektocht. De openhartige gesprekken, het menselijk contact dat je mocht ervaren, dat is iets heel moois, ook al gaat het soms over pijnlijke zaken.

Daarnaast kan ik me voorstellen dat je af en toe verzucht hebt: waar ben ik aan begonnen? Zeker toen je weerstand kreeg van familieleden die het verleden liever lieten rusten en/of toedekten. Ook dat is begrijpelijk. Maar gelukkig ben je een doorzetter, net als de meeste familieleden.

Dochter Marian heeft door de jaren heen misschien wel honderden gesprekken met haar moeder gevoerd. Het lijkt me heel wat voor Dora om zo je levensgeschiedenis aan de openbaarheid toe te vertrouwen. Ik vind het dan ook mooi dat zij op een gegeven moment zegt: 'Het is goed dat je dit allemaal hebt opgeschreven'.

Uit het boek blijkt dat moeder Dora een sterke drang had om erbij te horen, mee te praten, mee te doen, vooruit te komen, kortom: zichtbaar te zijn, te stralen. Dit was haar levensdrang om te zijn wie ze is en te worden wat ze wil. Ze werd daarin op allerlei manieren belemmerd, zoals veel anderen; ze had veel meer uit haar leven kunnen halen wanneer de omstandigheden gunstiger waren geweest. Doordat je haar levensverhaal opschreef werd zij nog meer zichtbaar dan ze al geworden was. Wat zal ze blij en trots geweest zijn toen zij het eerste boek in ontvangst mocht nemen van jou!

Ik vind het ontroerend en treffend wanneer je beschrijft (p. 125) dat je moeder bij jou op je kamer begint te huilen terwijl je pas 11 jaar bent. En wanneer ze haar hart uitstort: 'Wat moet ik als papa doodgaan?' en de druk die ze van daaruit op haar kinderen uitoefent, haar credo: 'Je moet presteren'. Je moeder kan mede door de aandacht die jij haar gaf met al die gesprekken en het boek, mooi op haar leven terugkijken. Zo vindt ze rust in de balans die ze opmaakt. De opmerking van je moeder waarmee je het boek afsluit, vind ik prachtig: 'Ik hoop dat ik lachend de kist in ga.'

3 februari 2023

Reactie van Sjef van Geel

Jammer! Ik heb je boek uit.

Gefeliciteerd, Marian. Het boek is een eerbetoon aan je moeder, waar je voor de rest van je leven met genoeg op terug kunt kijken. Het maakproces, tsjonge, tsjonge, dat is geen sinecure. Da's voor mensen met doorzettingsvermogen en discipline.

Ook ik kom uit een katholiek boerengezin. Mijn vader boerde eerst in West-Brabant. Hij moest daar weg wegens recreatie en wegenaanleg en vertrok naar een boerderij in de Noordoostpolder. Vader en

moeder zijn overleden. De tien kinderen, waarvan ik de middelste ben, verkeren nog steeds in redelijk goede gezondheid. Met hele slierten kinderen en kleinkinderen zien we elkaar nog regelmatig. Dat boek van jou is voor mij, met name de eerste helft, een feest van herkenning. Graag wil ik een lijstje met je delen, waarbij ik vergenoegd in de handen heb zitten wrijven:

- het Angelus bidden; de rozenkrans bidden op de knieën op de kokosmat;
- Heilige Antonius, goede vriend, maak dat ik mijn spullen vind;
- de eerste communie, het vormsel en de Blasiuszegen; volgens mij moest ik brood laten zegenen en aan de koeien geven;
- de pastoor biedt ons na gedane arbeid een sigaretje aan, op lagerschoolleeftijd;
- kinderen die vernoemd worden; Sjef heet Josephus, Lambertus, Maria. En Sjef is de naam van een oom die, na een klap van een paard, jong overlijdt;
- nuchter naar de mis als misdienaar; ik val misselijk op het altaar en krijg van de zuster een eau-de-colognebehandeling;
- we gaan biechten met de hele klas; als het laatste jongetje uit de biechtstoel komt, laat hij een spoor van urine achter;
- helpen op de boerderij: hooien, uitmesten van de grupstal, varkens en kippen slachten, koeien melken, melkcursus, verweiden, paarden kappen en beslaan;
- oogsten, de zelfbinder, de eerste trekker, stoeien in het stro;
- wassen in de teil en leren in de zondagse kamer;
- bij de nonnen naar school en op bezoek bij ooms, tantes, neven en nichten;
- ouders die uitgaan van het idee "ga leren; wees zelfstandig"; tien kinderen konden ze echt niet volgen; dus loslaten maar;
- die linnenkast, dat zie je nog steeds bij mijn degelijke zussen;
- haren kammen, netjes in de kleren; discipline en doorzetten; bij mij is dat minder goed gelukt;
- mijn oudste zus die alle kinderkleren naait.

En zo kan ik nog even doorgaan. Prachtig!

Het tweede deel is voor mijn vrouw weer heel herkenbaar. We zijn nu dagelijks bezig om haar achtennegentigjarige zelfstandig wonende moeder in een gezellig tehuis onder te brengen. Da's makkelijk gezegd, want omaatje wil niet. Ze is in de contramine en verbergt haar problemen. Allemaal ellende. Zij en haar drie broers proberen de klus te klaren. En maar rijden naar Wageningen en terug. Je stijl is respectvol, zakelijk, beschrijvend tot in detail, ordelijk ook. Het is een keuze, maar hier zit ook een mooie historische roman in. Ik heb een zwak voor je precieze beschrijving van bijvoorbeeld Karin die haar sneeuwsporen uitwist. Dat wordt literatuur!

1 april 2022
